

Rotte-R-Dam

Drie Rotte-dammen en een Deltadijk

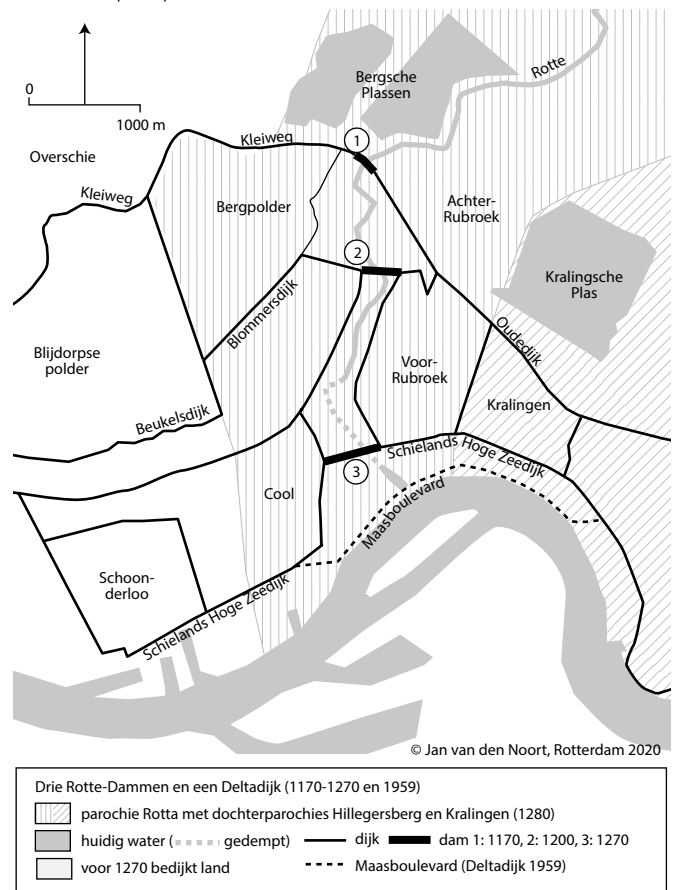
De Cley Wech, Detail uit de kaart van Schieland door Floris Balthasarsz. van Berckenrode (1611).

Rotterdammers hoef je meestal niet uit te leggen hoe de Rotterdamse geschiedenis in elkaar steekt, maar als het om de dam in de Rotte gaat, kan een korte opfriscursus geen kwaad.

Tussen de Koopgoot en de Gemeentebibliotheek ligt het oudste monument dat de stad rijk is. Onder de voeten van het winkelende publiek van de Hoogstraat ligt de 400 meter lange, 45 meter brede dam in de Rotte. U weet wel, die dam waar Rotterdam zijn naam aan dankt. Het is niet alleen het oudste bouwwerk in onze stad, het is ook een van de grootste die Rotterdam rijk is. Als we de Euromast plat leggen kan die er met gemak twee keer in. Met zijn 750 lentes is de dam bovendien een stuk ouder dan de zestigjarige Euromast.

De oudsten onder ons kunnen zich de watersnoodramp van 1953 misschien nog herinneren, maar voor de overstromingen uit de twaalfde eeuw moeten we vertrouwen op archeologen en historici. Die houden ons voor dat de Maasmond toen geteisterd werd door overstromingen. Vele nederzettingen gingen kopje onder, ook de kleine nederzetting Rotta, aan de mond van de Rotte.

Natuurlijk probeerde men het land terug te winnen op de zee, zodat de grond weer kon worden bewoond en bebouwd; bij voorkeur vele jaren.

Tussen 1170 en 1270 werden daarom nogal wat dijken opgeworpen of hersteld en in de Rotte werden minstens drie dammen gelegd. Eerlijk gezegd weten we over de eerste twee dammen niet zoveel, maar met wat slagen om de arm kunnen we een tipje van de sluier oplichten. Hier volgt de meest waarschijnlijke versie.

Ten westen van de Rotte reikten de overstromingen van de twaalfde eeuw waarschijnlijk tot aan de kronkelende Kleiweg en de Kootsekade. De Kleiweg kronkelde omdat die was aangelegd op de stroomruggen van rivieren die het veen doorkruisten. Die staken net iets boven de omgeving uit en waren daardoor nuttig als weg en waterkering. Ten oosten van de Rotte bood de Oudedijk enige bescherming tegen hoog water. Voorzover nodig werden Kleiweg, Kootsekade en Oudedijk hersteld en met behulp van een dam in de Rotte met elkaar verbonden. Waar deze eerste dam de Rotte kruiste, staan nu een tafel en een paar stoelen met uitzicht op de Rotte.

Op de plek waar in 1170 de eerste dam in de Rotte werd gelegd, staat nu een tafeltje en een paar stoeltjes met uitzicht op de Rotte (foto Jan van den Noort 2020).

Achter de Kleiweg en de Oudedijk was het betrekkelijk veilig, maar voor de dijk werd ook geboerd en gewoond. En na verloop van tijd waren ook daar dijken nodig om akker en woonplaats te beschermen. Ten westen van de Rotte hielden Beukelsdijk, Walenburgerweg en Bergweg het water tegen. Ten oosten namen Oudedijk en 's-Gravenweg de honneurs waar. Deze dijken dienden op de eerste plaats het eigenbelang van de polders, maar als ze op enkele punten met elkaar werden verbonden, zou dat de veiligheid van een veel groter gebied ten goede komen. Zo geschiedde en omstreeks 1200 werd als sluitstuk van die bedijking een tweede dam in de Rotte gelegd. Die passeerde de rivier een stuk zuidelijker in de Crooswijksebocht, vlakbij de huiskamer van Stichting Plezierrivier de Rotte.

Omstreeks 1200 werd een tweede dam in de Rotte gelegd ter hoogte van de Crooswijksebocht (foto Jan van den Noort 2020).

Ook hier werd het buitendijkse gebied bebouwd en bewoond en werden dijken aangelegd voor de broodnodige veiligheid. Ten westen van de Rotte werden de polders Blommersdijk en Cool gerealiseerd, ten oosten de polder Voor-Rubroek. Tussen de polders Cool en Voor-Rubroek lag nog een brede opening waardoor het riviertje de Rotte naar buiten stroomde, en als het een beetje tegenzat de Maas naar binnen. Om dergelijke overstromingen tegen te gaan werd de Rotte in 1270 afgedamd met een 400 meter lange dijk die de polderdijken van Cool en Voor-Rubroek verbond.

De Rotte-dam was vele malen langer dan het riviertje breed en deze werd dan ook niet aangelegd om het piepkleine riviertje de Rotte tegen te houden, maar om de veel grotere rivier de Merwede (lees Nieuwe Maas) buiten de deur te houden. Sluizen in de dam zorgden ervoor dat de Rotte daar wel kon passeren, maar de Merwede niet. Op die dam vestigden zich de eerste Rotte-Dammers. De dam en de aangrenzende polderdijken werden opgenomen in een veel groter verband van dijken die later de naam Schielands Hoge Zeedijk kreeg.

In de loop van zijn bestaan is de stad regelmatig opgehoogd, waardoor de oorsprong van Rotterdam alsmaar dieper kwam te liggen en de oorspronkelijke dam uit het zicht verdween. De dam is echter nooit écht uit het zicht verdwenen, omdat deze net als de rest van de stad werd opgehoogd. De dam fungeerde bijna 700 jaar als hoofdwaterkering tot die in 1959 werd vervangen door de Maasboulevard, een dijk die in het kader van de Deltawerken werd gemaakt. Het is dan ook met recht dat onze stad is vernoemd naar die derde dam uit 1270.